

PROLEGOMENA
IN
Disciplinas Jurium & Officiorum
METAPHYSICO-ANTHROPOLOGICA.

QUORUM

SPECIMEN SECUNDUM.

Conf. Fac. Philos. in Acad. Aboënsi,

PRÆSIDE

FRANCISC. MICH. FRANZEN,

Hist. & Mor. Prof. Publ. & Ord., Acad. Svec.
Octodecimviro,

PRO GRADU PHILOSOPHICO

Publico examini submittit

JOHANNES GABRIEL LINSÉN,

Stipend. Arckenholtz., Nylandus.

In Atrio Biblioth. die xxviii Junii MDCCCX.

H. a. m. f.

A BOÆ,
In Officina FRENCKELLIANA.

ЛУЧШИЕ ПОДАРОКИ

ПОДАРОК ДЛЯ МАМЫ
ПОДАРОК ДЛЯ ОДНОКЛАССНИКА

ПОДАРОК ДЛЯ БРАТА
ПОДАРОК ДЛЯ СОСЕДА

ПОДАРОК ДЛЯ РАБОТЫ
ПОДАРОК ДЛЯ ДОМА

ПОДАРОК ДЛЯ ДОЧЕРЬ

ПОДАРОК ДЛЯ БЫТОВЫХ АПpliance

ПОДАРОК ДЛЯ МАМЫ И ПАПЫ

TILL
DEN BÄSTE BLAND UPPFOSTRARE,
MIN STYFFAR,
COMMINISTERN
Hr. JOHAN MÄGN. LIMON.

*Min Far! jag vet, ej nänsin du begärde
för goda gerningar en annan lön,
än den du fann i dygdenas eget värde,
viss om den sanning, du mig alltid lärde,
att hon, blott hon, kan skattas dyr och skön.
Men tillståd dock en yngling för dig tröda,
som, fast ej livets skänk, fick allt af dig, —
allt hvad i livet mänskjan bör glädja.
Tillåt dess hjertas djup upplåta sig.
Han ville Orpheus tjusningsgåva äga,
att ej för mänskjar endast kunna såga
vågerningarnas tal, han af dig njöt:
för djur, för trän han ville dem förklara,
och bjuda klippan sjelf hans vittne vara.*

Han mins, hur ödet snart för honom flöt
den ofskuldsfälta barndomsålderns lycka.
Borttryckt ur skötet af des gyldne frid,
kan nödens jernhand kände på sig trycha.
Dock anade han dunkelt sorgens tid,
vid en förgråten, tröflös moders smärtor
så lycklig än, då, sluten till döss hjerta,
kan ej förlod, att hon så mången tår
göt för den faderlöses framtidsår!

Du kom, min Far: din hand den spöda räcktes
och förd till dalen af en bortgömd bygd,
han der mot nöd och last vann lika skygd.
Hvar stund uppfostrarns vård till honom sträcktes.
Men icke nöjd, att lisva hjertats dygd,
du också tankens mognad ville frånja,
och kånslans fördran med förståndets fämja.
Vid horisontens rand du utjade
det helga visdomsberget för hans öga:
och häng och krafter sökte honom ge,
med trågna steg att fråsja till det högt
För svag — på vägen tröltnade hans fot;
men, hulde, tag du dock hans tack emot!

JOHAN GABRIEL LINSÉN.

§. 13. Ut vero omnium, quas homines colunt, rerum, sic rei moralis progressio non recta linea, sed per ambages facta est & errores. Neque climatis, quæstus, societatis, imperii, consuetudinis, traditionis, casus, ceterarumque rerum externalium in hominum cogitandi & sentiendi rationem vis potuit, quin maximam efficeret diversis locis & temporibus, legum, rituum, præceptorum, opinionum moralium diversitatem.

Compares, duce Historia, primum gentes priscas inter se, deinde medium ævum cum antiquo & cum recentiori, tum vero hodiernas in diversis mundi partibus nationes, unam cum altera. Observes autem non modo religionis, legum, litterarum, sed bellorum etiam, commutationum civilium, coloniarum, commerciorum, artium in mores & moralia hominum judicia effectus varios & graves. Exemplis sit equitum medio revo errantium, amoremque Dei & Feminarum profidentium, cum justitia & magnanimitate conjuncta fortudo: quos cum Heroibus Græciae antiquissime, Hercule, Theseo, ceterisque, comparare, non erit a re alienum (k).

C

§. 14.

k) V. CURNE DE ST. PALAYE *Mémoires sur l'ancienne chevalerie*, Vol. I — 3. Cujus generis ut plures sint libri, certi scilicet temporis mores & instituta describentes, optare convenit. Cf. MEINERS *Vergleichung der Sitten, der Verfassungen, der Gesetze &c. des Mittelalters mit denen unsers Jahrhunderts*. B. I — III Hannover 1793, 94.

§. 14. Male tamen, ex ista morum & opinio-
num, haud raro absurdissimarum, diversitate colli-
gunt (l), ipsam rem moralem non suisse omni loco
& tempore sanctam. Nam præterquam quod cum
CICERONE (m) querere liceat: 'Quæ natio non
comitatem, non benignitatem, non gratum animum
& beneficii memorem diligit? Quæ superbos, quæ
maleficos, quæ crudeles, quæ ingratos non asper-
natur, non odit?' (n): facile constat, utcunque
erroneæ sint de certis quibusdam officiis hominum
sententiæ, iis ipsis tamen, cum una actio ut hone-
sta commendetur, altera ut turpis improbetur, di-
scrimen fieri inter honestatem & turpitudinem, ideo-
que rem moralem non modo non tolli, sed pro-
certa haberi & sancta.

Quid indifferentius est, quam carnem comedere suil-
lam? Quis tamen neget, Eleasarem, cum potius mori-
vel-

l) CARNEADES e. c. apud LACTANTIUM, *Instit. Div.* V. 16. MONTE-
GNE, *Esaïs* L. 1. c. 22. II. c. 12. HELVETIUS, *De l'Esprit* siq[ue]e
De l'Homme passim. LOCKE, *Essay on human understanding*, I. I.
c. 3. Cfr. BARBERA, *Prefamen ad traductionem Gallicam Operis
Pufendorfiani de Jure Naturæ & Gentium*, §. IV.

m) *De Legibus*, I. II.

n) "Dis moi l'il est quelque pays sur la terre, où ce soit un crime
de garder sa foi, d'être clément, bienfaisant, généreux: où l'homme
de bien soit méprisable, & le perfide honoré." ROUSSEAU, *E-
mile*, L. IV.

vellet, quam illud agendo legi non obsequi, eximium præstisise virtutis documentum?(o). Quid immanius est, quam sanguine innocentium sacra polluere altaria? Cum tamen Jephtha & Idomeneus dilectissimam maçtare prolem, ut imprudenti satisficeret yoto, non dubitarent: nonne hic ipse horrendus error ingentem testatur vim, qua fensus officii in animo humano vehementissimum superare valet naturæ impulsum (p)?

§. 15. Fateri tamen oportet, non intellectum tantuna de agendo & non agendo in contrarias & varias errasse opiniones, sed ipsam etiam conscientiam interdum ita sopiri & suffocari potuisse, ut nullam fere haberet differentiam inter vitium & virtutem. Sicut vero illud non

C 2

igno

o) *Maccab.* II. c. 6. v. 18 sqq. In tola senis egregii oratione animus pellucet honestissimus.

p) Narrantur esse gentes, *Jaggas* e. c. in Africa, quæ non solum uicisendi & insultandi causa (ut plurimi *anthropophagi*) viatos devorare hostes, sed pro cibo quotidiano carnem venari humanam atque in lanariis etiam vendere soleant. (Vide ZIMMERMANN *Almanach der Reisen*, 1 Jahrg. 1802, p. 71). Hi tamen ipsi, ferarum simillimi homines, qui omnem in alienos exuunt humanitatem, inter se jura quadam observant, atque ex ipsa crudelitate sua laudem petunt. Sic Tem-Bam-Numba, Regina gentis illius Jaggas, cum lactente infantem a mamma sua abriperet, & (horribile dictu!) in pistrino contunderet, ut e earne & sanguine illius unguentum obtineret, quo se ducesque exercitus sui invulnerabiles reddoret, eo ipso raram affectavit virtatem, qua & regis & sacerdotis munere se præfertim dignam esse probaret. (v. I. c. p. 72).

ignorantiae tantum, sed falsae etiam institutioni & præfertim religioni, seu potius superstitioni, tribendum est: ita hoc effecerunt præcipue quidem cupiditates & consuetudines turpes ac pravae hominum perditorum (Catilinæ e. c. & Borgjæ), sed simul tamen doctrina etiam perversa, sensibus saique ipsius amori sophismatum præstigiis inserviens, omnemque tollens in homine facultatem, boni & honesti rationes libere persequendi (q); maxime autem universa morum corruptio ex aula principumque ædibus per domos civium dimanans (e. c. in orbe Romano post Augustum (r), & in Gallia regnante Ludovico XV.) Accedit desperatio quædam moralis, cum in individuis e melancholia & misanthropia (s), tum in tota interdum gente e magnis exorta calamitatibus: in Atheniensibus e. c., cum, incepto bello Peloponnesiaco, terribili vexarentur pe-

q) Sic Epicurea e. c. philosophia, et si ab ipso auctore innocentior cogitata erat, cum Romanu esset translata, ad mores ibi corrumpendos haud parum contribuisse videtur. V. CICERO In Pisonem c. 18, 25, 28. Cfr. Pro M. Cælio c. 17 sqq.

r) V. MEINERS Geschichte des Verfalls der Sitten, der Wissenschaften und der Sprache der Römer in den ersten Jahrhunderten nach Christi Geburt. Wien 1751.

s) Diagoras, Diibyramborum auctor, atheus esse factus traditur, cum perjurum hominem, qui sibi injuriam fecerat, a Diis non videret puniendum Vid. SEXT. EMP. Contra Physicos §. 53.

peste (t). Ipsæ vero hæ causæ negatæ rei moralis veritatem ejus confirmant potius, quam destruunt. Nam quod e mente hominum non nisi vel summa ejus corruptela & infania, vel casibus infelicissimis, vel spinofissimæ argumentationis anxio molimine evelli potest, id naturam ipsam illi insevisse credere licet. Certe in animo antea existit, quam inde tolli potuit. Quid autem mirum, qui contra conscientiam semper agunt, eos, ut illam negent, demum sibi persuadere posse? Neque moralia magis, quam physica monstrâ de toto genere aliquid probant. Vix autem ullum invenies, vel de sceleribus suis gloriantem, qui non certe cujusdam virtutis speciem simul affectet, qua vitia sua quasi tegat & excusat. Plerumque vero, qui ipsi maxime avari, superbi, injusti, crudeles sunt, aliorum avaritiam, superbiam, injustitiam, crudelitatem vehementissime reprehendunt. Similiter philosophi, seu potius sophistæ, in conatu suo omnem destruendi rem moralem, imputatione tamen ipsi utuntur, adversariorum sententias ut erroneas & noxias non eum risu tantum, sed etiam cum indignatione re-

pre-

t) THUCYDIDES, L. II. c. Eundem effectum pestem seculo 14:to per Europam gravantem habuisse testatur Boccaccius (*Decamerone*, giornta I.)

prehendentes (u). Desperatio denique vel de emendatione sui ipsius, vel de justitia numinis, quod mundum gubernat, cum ex ipso sensu honesti exorriatur, nihil sane contra illius in universo genere humano existentiam probat.

His vero omnibus neque *principia* ponere justi & honesti, neque Scepticisnum moralem, quatenus illorum negat evidentiam, refellere voluimus. Id tantum hoc loco intendimus, ut primum rei moralis ut *facti*: h. e. discriminis a genere mortalium, ratione utentium, utcunque corruptantur & errant, inter bonum & malum, culpam & non culpam, semper & ubique observati, veritatem nobis datam haberemus. Deinde, ut mox observaretur differentia inter moralitatem *relativam*, quæ a cultura ingenii, a legum, religionis, vivendi generis, ceterarumque rerum, quæ in unius cuiusque hominis libero arbitrio positæ non sunt, causis pendens, tempore mutatur & loco, atque *absolutam*, quæ, ab horum vi prorsus libera, non nisi agenti ipsi tota quanta triplex est. Quod si non fieret discri-
men, contradictionem involveret omnis doctrina moralis: cum scilicet primum ejus sit statutum, nil esse morale, nisi quod quisque sua propria vi a se ipso libere producit, & ultimus tamen ejus finis, ut moralem hominum emendationem efficiat,

Cap.

u) E. c. famosus ille MANDEVILLE, fabulus de Apibus auctor. In quem præcipue haec dixisse videtur FERGUSON, l. c. Sect. 6: "It is pleasant to find men, who in their speculations deny the general positions they maintain, and give loose to ridicule, indignation and scorn, as if any of these sentiments could have place, were

C a p. IV.

De Origine & Progresione doctrinæ moralis (v).

§. 16. Cum in universum praxis antiquior sit,
quam theoria, cumque sine civitate jus, sine reli-
gione

the actions of men indifferent; or with acrimony pretend to detect
the fraud by which moral restraints have been imposed, as if to
censure a fraud were not already to take part on the side of
morality.¹⁵

- v) Adhuc quidem, quantum nos scimus, desideratur liber, qui omnis
doctrinæ moralis, cum popularis, tum scientificæ plenam & perfectam
contineat historiam. Consuluntur interea cum Universæ historicæ littera-
riae Scriptores, quorum unum tantum & præcipuum, J. G. EICHORN
Geschichte der Litteratur, Göttingen 1805 &c., nominasse sufficeret; tum
auctores, qui Philosophie tam practicæ quam theoreticæ in aucto-
runt; quorum recentissimi & facile optimi sunt: J. G. BÜHLE *Lehr-
buch der Geschichte der Philosophie und einer kritischer Litteratur
derselben*, Göttingen I — IV Th. 1797 — 1800; W. G. TENNE-
MANN *Geschichte der Philosophie*, Leipzig I &c., 1798 &c. Seorsim
autem historiam disciplinarum moralium tractarunt quidem hi inter
ceteros, per Jus Naturæ omnem intelligentes doctrinam moralem:
J. F. BURDEUS *Historia Juris Naturæ* (in libro suo, qui *Selecta
Juris Naturæ & Gentium*, Hal. Six 1704, continet); Chr.
THOMASIUS *Praepl. plenior Historia Juris Naturalis*, Hal. 1719;
A. FR. GLAFEX *Vollständige Geschichte des Rechts der Vernunft
cum Bibliotheca Juris Nat. & Gentium*, Leipzig. 1739 ANONYM.
Essai sur l'histoire du droit Naturel en deux parties, à London
1757. MEINERS *Allg. krit. Geschichte der ältern und neuern Ethik*,
2 Theile, Göt. 1800. 1801. Nemo tamen eorum vel scientiae
progressionem vere descripsit, vel institutionis popularis, diversis
locis & temporibus exhibet, rationes & effectus tractavit. Breve
quidem est compendium, sed discipulis præ ceteris commendandum
C. F. STAEDTLER *Geschichte der philosophischen, ethischen und
christlichen Moral*, Hannover 1806. Adde præfamina Barbeyracii ad
Radicaliones gallicas operum Grotiani & Pufendorfiani.

religione honestum exerceri & ex idea in rem converti vix possint: facile est intellectu, cur antiquissima morum doctrina legum debita sit rerumque sacrarum institutoribus. Nam si vel ante hos jam certam quandam vivendi normam & *confuetudo* sacraverat, & experientia *adagiis* commendaverat, & admiratio *cantu* celebraverat: perfecte tamen illam constituere atque in *ritum*, *legem*, *dogma* mutare non potuit nisi auctoritas præminentium atque divinitatis, vel, si mavis, humanitatis afflatu inspiratorum Herorum, quales nominantur: Foë, Brama, Orpheus, Oden, Manco Capac, cet. Illi igitur cum ducem, legislatorem, sacerdotem, vatem, doctorem simul plerumque agerent: neque religiosam institutionem a civili ordinatione, neque jurium tutelam a morum emendatione separandi ullam habuerunt rationem: quod & in Mose observare licet. Quin posteriori etiam ævo, qui rempublicam vel condiderent, vel reformarent, non modo securitatem &, quæ vi extorqueri potest, externam justitiam, sed morum etiam & animi emendationem, pietatem, temperantiam, fortitudinem, legibus promovere cibilibus intenderunt: Lycurgus e. c., Solon, Zaleucus, Charondas (x). Morum ideoque non minus quam juris doctoribus memorabiles sunt legum præfca-

x) Cfr. CHR. G. HEYNE *Opuscula Academica*, Vol. II, Gottingæ 1787, p. 13, sqq.

scarum reliquiæ; neque antiqui tantum, sed etiam
medii ævi: Lombardicæ e. c., Salicæ, Visigothicæ,
Anglosaxonicæ, Scandinavianicæ. Adde Indianas (y)
& ceteras ex oriente.

§. 17. Præsertim vero, qui religionis vel
auctores, vel reformatores existiterunt, virtutis
& officiorum non potuerunt non tractare ma-
teriam (Zoroaster vel Zerduscht v. c., ut di-
num omniumque summum taceam doctorem). Fa-
tendum tamen est, multos eorum, Muhammedum
e. c., in externis & adiaphoris rebus moralitatem
posuisse. Neque immerito in sacerdotes tam Ju-
dæos quam Ethnicios & Muhammedanos animad-
versum est, parum omnino illis debuisse morum
disciplinam, cum ritus tantum curaverint arbitra-
rios & positivos (z). Utetunque hoc fuerit, anti-
quissima si quæris doctrinæ moralis specimina,
libros adeas religione sanctos, Vedam (aa) e. c.,

D

Zen-

y) *A Code of Gentoo Laws or Ordinations of the Pundits from a Persian Translation made from the Original, written in the Sanscrit Language, Lond. 1776, 4:o, & 1777, 8:o.*

z) V. BARBEYRAC præfamen ad Pufend. §. 6, sqq.

aa) *L'Exony Vedam, ou ancien Commentaire du Vedam, contenant l'exposition des opinions religieuses & philosophiques des Indiens. Traduit du Sanscrite, par un Bramé. Revu & publié avec des*

Zendavesta (bb), Chouking (cc), Alkoran (dd),
præter quæ nobis sacra sunt biblia.

§. 18. Præter leges autem & oracula divina,
effata virorum, ingenio, experientia, ætate, genere,
munere eminentium, magnam in animos hominum
non potuerunt non exferere vim: præsertim, si so-
lenni quadam occasione pronuntiata essent, & vel
sententio' am acutam & concinnam, ut quæ Septem
Sapientibus Græciæ tribuuntur, vel narratiunculam
fvavem ac facetam, quales erant apologi Jothami
(Jud. 9, 7.) & Menenii Agrippæ (Livius II, 32),
continerent. Acceserunt ad hæc in rebus gerendis
dicta,

observations préliminaires, des notes & des éclaircissements, à Y-
verdon, 1778. 2 Vol. 12:o Germanice ab I. Ith, Bern, 1779, 2
Voll. 8:o.

bb) *Zendavesta, ouvrage de Zoroastre; traduit par Mr ANQUETIL DU
PERON, Paris 1771, 3 Voll. 4:o. Germanice à J. FR. KLEUNER,
Riga 1775, sqq. 3 Th. 2:te Ausg. 1786, 4:o.*

cc) *Le Chou-King, un des livres sacrés des Chinois: ouvrage recueilli
par Confucius, trad. par le P. GAUSIL, revu & corrigé par M.
de GUIGNES, Paris 1740 4:o.*

dd) *Al Coran; ed. arab. ABRAHAM, HINGELMANN, Hamb. 1693, 4:o.
LUDOV. MARACCIUS arab. & lat. cum comment. & refut. Patav.
1698, 2 Voll. fol. Arab. Petropol. 1787, 4:o. Anglice cum An-
nott. G. SALE, Lond. 1734, 4:o, Germanice a F. E. BOTSEN, Hal.
1773 — 1775, 8:o. Der kleine Koran, von I. CU. W. AUGUSTI.
Weissenfels. 1798, 8:o. Gallice a SAVARY, Lutetiae Parisiorum 1782,
2 Voll. 12:o.*

dicta, otiosorum ingeniorum vel versibus, vel ceterum graviter & pulchre enuntiata dogmata & præcepta. Quæ cum memoria hominum conservasset, posterorumque studium collegisset, auxisset & polliisset: prima sensim exorta est morum doctrina sententiosa & allegorica. Sic apud Sinenses narratur Lao-kion 6 millia sententiarum moralium, vel ab ipso concinnata, vel collecta reliquisse. Neque minor est collectio proverbiorum Arabicorum, quam Meidani sec. XII:o fecit (ee). Vide ceterum libros Salomonis & Jesu Syracidæ; fabulas, Aesop, Loemanno & Pilpayo tributas; Havamal Svecorum, ἐπα τα Χρυσα, ceteraque Græcorum Gnomica carmina.

§. 19. Ceterum constat, poëtas, qui olim omnis fere doctrinæ interpretes erant, morum quoque primos suisse doctores. Exempla sunt apud Græcos non modo Orpheus, qui

D 2

fil-

ee) MEIDANI proverbiorum Arabicorum pars, lat. verl. H. ATE SCHULTENS Lugd. Bat. 1795, 4:o. E septem carminibus, Moallakat appellatis, unum, auctore Zohair, moralibus abundat sententijs. Vide *The Moallakat, or Seven Arabian Poems, which were suspended on the temple at Mecca, with a translation and arguments. By WILLIAM JONES, London 1783, 4:o.* Cf. Charaktere der vornelijsten Dichter aller Nationen, V. 6 p. 23.

silvestres homines sacer interpresque deorum
cædibus & victu fœdo deterruit,

& Solon, qui vel leges versibus inclusit, & Hesiodus, qui hoc ipso consilio scripsit ut doceret: sed Homerus etiam, Alcæus, Pindarus, ceterique vates, qui, cum deorum hominumque gesta & laudes canerent, turpis & honesti adumbrarunt ideas. Neque posteriori ævo nulla fuit Poëeos, dramaticæ præfertim & satiricæ, in rem moralem efficacia. Sed loquimur hic non de morali carminum usu, sed de origine doctrinæ morum e poësi antiqua. Quo igitur loco haud prætermittenda est mentio vatum Hebraeorum, Mosis, Davidis, Asaphi, Prophetarum, qui vel oraculis divinis, vel animi, nunc boni & honesti idea elati, nunc pœnitentia & dolore afflicti hymnis & precibus moralem excitarunt in ci-vibus sensum.

§. 20. Præcipuum denique in historia doctrinæ moralis vetustæ occuparent locum, si plenius cognita essent, instituta, formandæ juventutis causæ in Aegypto ceterisque orientis partibus antiquissimis temporibus formata: quibus si vel politico-religiosus præcipue quærebatur finis, simul tamen mores & præceptis & exemplis atque consuetudinibus formabantur. Cujus generis erant in Palæstina Scholæ Prophetarum, in Græcia Pythagoreorum ordo.

§. 21.

§. 21. Popularem fuisse omnem hanc morum doctrinam, nec nisi sparsa comprehendisse fragmenta, facile est intellectu. Neque mireris, ex duabus illis rebus, quas admirationem & cogitationem nostram maxime excitare præclare dixit KANT, cœlo scilicet stellato supra nos, & lege morali in nobis (ff), de illius prius quam de hujus natura & ratione philosophari incepisse homines: cum & animum citius moveant, quæ sensus percipiunt, & curiositatem fortius irritent, quæ longius distant. Physica igitur, non moralis, erat prima philosophia, quam in Jonia natam Thales, & qui eum secuti sunt, coluerunt. Neque Pythagoræ ipsi, licet de moribus civium formandis meritisimo, *scientia* officiorum multum debuisse videtur. Quid turpe esset & honestum, conscientia facile dictante, in principia illius inquire ante non est inceptum, quam dubitationem de fine & pretio vitæ humanæ vel licentia morum voluptatumque satietas, vel subtilior excita verat meditatio, præsertim e boni & mali in mundo inique distributi obseruatione exorta. Exstant quidem subtiliorum de re morali atque prviden-

ff) "Zwei Dinge erfüllen das Gemüth mit immer neuer und zunehmender Bewunderung und Ehrfurcht, je öfter und anhaltender sich das Nachdenken damit beschäftigt: *Der bestirnte Himmel über mir, und das moralische Gesetz in mir*". KANT *Krit. der Prakt. Vernuft*, 2:te Aufl., p. 288.

videntia divina cogitationum specimen, vel in Hebraeorum sacris bibliis, nimirum in Libro Hiobi & in Ecclesiaste (sive Kohleleth), in Psalmis quoque passim (v. c. Ps. 73); quorum itaque auctores, Salomo præsertim in Scepticimum pronus (gg), cœca in positivam auctoritatem fide misa, liberam jam tentarunt philosophandi rationem. Neque Sinensis Confucium, Indianorum Brachmanos & Gymnosophistas (hh) Baetrianorumque Magos nullum fecisse ad fundamenta officiorum penetrandi conatum, credere licet. Apud Græcos tamen vere exorta est Philosophia moralis, hoc nomine proprie appellanda.

§. 22. Diversa Philosophorum de principiis justi & honesti contendentium systemata moralem aluisse Scepticismum accensari solent. In hunc tamen debellandum primus surrexit philosophiae moralis in Græcia auctor. Postquam scilicet SOPHISTÆ nil esse forti & prudenti viro illicitum, nec ullam esse

gg) Cfr. C. F. STAUDLICH *Geschichte und Geist des Skepticismus, vorzüglich in Rücksicht auf Moral und Religion.* — Leipzig 1794. I Th. p. 365.

hh) A Gymnosophista ortum Pyrrhonismi in Græcia ducit Diogenes Lærtius IX, p. 669: atque iste Strabone (Geogr. L. XX.) Brachmanorum fœta indifferenterum moralem fovit. Cfr. BERNIER *Voyages* T. II. p. 150, 164.